

Ewa Mazur-Wierzbicka*

Uniwersytet Szczeciński

POLSKIE REALIA JAKOŚCI ŻYCIA

Streszczenie

Celem artykułu jest ocena jakości życia polskiego społeczeństwa. Realizacji celu pracy podporządkowano jej układ. W części pierwszej przedstawiono teoretyczne aspekty jakości życia na podstawie krytycznej analizy literatury przedmiotu, w części drugiej dokonano oceny jakości życia Polaków, wykorzystując w tym celu dostępny zasób danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Słowa kluczowe: jakość życia, polskie społeczeństwo

Wprowadzenie

Jakość życia jest kategorią będącą w kręgu zainteresowania filozofów, psychologów, socjologów oraz ekonomistów. Zawiera wiele aspektów zarówno z wymiaru obiektywnego, jak i subiektywnego. Wobec zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej ważne jest postawienie pytania: jak poszczególne społeczeństwa, mając na względzie specyficzne uwarunkowania społeczne, kulturowe, środowiskowe, gospodarcze, oceniają swoją jakość życia?

* Adres e-mail: ewa.mazur-wierzbicka@wp.pl.

Celem artykułu jest ocena jakości życia polskiego społeczeństwa. Realizacji celu pracy podporządkowano jej układ. Przybliżono kwestie teoretyczne dotyczące jakości życia oraz dokonano analizy danych wtórnych, na podstawie której podjęto próbę oceny jakości życia Polaków. Artykuł oparto na krytycznej analizie literatury przedmiotu oraz danych statystycznych GUS-u. Przyjęty okres badawczy to lata 2011–2017.

1. Jakość życia zagadnienia wprowadzające

Chcąc wyjaśnić termin „jakość życia”, należy zaznaczyć, że w literaturze przedmiotu brak jednej jego definicji. Występujące ujęcia definicyjne kładą nacisk na różne aspekty, uwypuklają odmienne sfery rzeczywistości. Często punktem wyjścia są pytania: Jak żyje się ludziom? Jak oceniają swoją codzienność? Czy są zadowoleni ze swojej sytuacji? (Petelewicz, Drabowicz, 2016).

Wobec powyższego nie dziwi fakt, że samo pojęcie „jakość” po raz pierwszy pojawiło się w filozofii, w rozważaniach Platona. Użyte przez niego słowo *poiotes* oznaczało „pewien stopień doskonałości”. Platon stwierdził, że jakość jak piękno jest sądem wartościującym, wyrażonym przez użytkownika. Jeżeli nie ma użytkownika, to nie ma takiego sądu. Arystoteles włączył to pojęcie do dziesięciu podstawowych kategorii filozoficznych, obok ilości, relacji, substancji, miejsca, czasu, położenia, dyspozycji, czynności oraz procesu. W swoim dziele *Categoāae* zdefiniował jakość jako zespół cech: „(...) to, co sprawia, że rzecz jest rzeczą, którą jest” (za: Mroczo, 2012). W języku polskim słowo „jakość” jest tłumaczeniem łacińskiego *qualitas*, a jego encyklopedyczne definicje nawiązują do arystotelesowskiego rodowodu.

W literaturze przedmiotu oprócz problematyki jakości mowa jest również o jakości życia. Od lat osiemdziesiątych XX wieku obserwuje się wzrost zainteresowania koncepcją jakości życia. Jak pisze Borys: „Jakość życia jest bowiem lub powinna być celem nadrzędnym wszelkich naszych indywidualnych działań, a w skali zbiorowej – każdej społeczności lokalnej, regionalnej, narodowej czy międzynarodowej (globalnej)” (2015, s. 1). Sam termin „jakość życia” pojawił się po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych po II wojnie światowej. Utożsamiano go wówczas jedynie z dobrostanem materialnym (Dziurawicz-Kozłowska, 2002). Koncepcja jakości życia ma charakter interdyscyplinarny, dlatego występuje wiele definicji

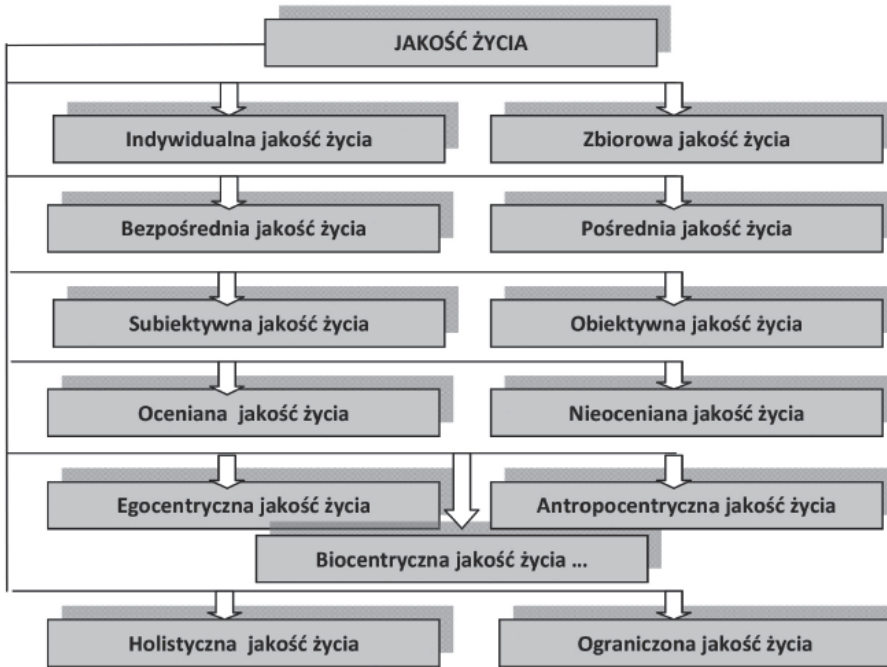
tego pojęcia stworzonych przez filozofów, psychologów, socjologów, pedagogów czy ekonomistów. I tak, np. w ekonomii jakość życia stanowi termin o charakterze homogenicznym, w psychologii podejmowane są z kolei różne próby konceptualizacji, zresztą tak jak w medycynie, pedagogice i socjologii (Theofilou, 2013; Wnuk, Marcinkowski, 2012).

Według Kolmana (2000) jakość życia to stopień zaspokojenia potrzeb duchowych i materialnych człowieka, stopień zaspokojenia wymogów określający poziom materialnego i duchowego bytu jednostek i całej cywilizacji, stopień spełnienia oczekiwań umownej normalności w funkcjonowaniu i warunkach codziennego życia jednostek i cywilizacji. Z kolei Sęk odnosi się do obiektywnej i subiektywnej jakości życia. Za obiektywną jakość życia przyjmuje: „zespół warunków życia człowieka, obiektywne atrybuty świata przyrody, przedmiotów i kultury oraz obiektywne oceniane atrybuty człowieka związane z poziomem życia i pozycją społeczną. Wśród tych obiektywnych wyznaczników jakości życia mieści się także struktura organizmu człowieka i poziom funkcjonowania jego układów biologicznych, czyli zdrowie” (Sęk, 1993, s. 110). Za subiektywną natomiast przyjmuje „rezultat wewnętrznych procesów wartościowania różnych sfer życia i życia jako całości. Jest to kategoria poznawczo-przeżyciowa (emocjonalna), a podmiot jest najważniejszym, jeśli nie jedynym źródłem danych, na podstawie których wnioskuje się o poziomie jakości życia” (Borys, 2002; Sęk, 1993). Rutkowski definiuje jakość życia jako „stopień zaspokojenia ogółu (materialnych, duchowych i społecznych) potrzeb ludzkich, stan satysfakcji społecznej będący rezultatem postrzegania przez ludność całokształtu warunków, wszystkich istotnych wymiarów życia” (1987, s. 162).

W naukach społecznych można wyróżnić cztery grupy definicji terminu jakość życia: pierwsza zawiera definicje tzw. egzystencjalne; druga definicje skupiające się na zadaniach, tzw. życiowe; trzecia ujmując jakość życia w kategorii potrzeb; czwarta zawiera definicje, wyróżniające obiektywny i subiektywny nurt jakości życia przy jednoczesnym uwzględnieniu koncepcji potrzeb (Trzebiatowski, 2011).

Według Borysa konkretyzacja pojęcia jakość życia „musi już uwzględniać jasno sprecyzowane kryteria typologiczne, generujące różne rodzaje jakości życia (obrazy naszego życia) oparte na tym samym, uniwersalnym sednie tej kategorii” (Borys, Knippschild, 2014, s. 13). Na rysunku 1 ujęto rodzaje jakości życia w sześciu klasyfikacjach.

Rysunek 1. Rodzaje jakości życia w sześciu klasyfikacjach

Źródło: Borys, Knippschild (2014).

Od dawna zdawano sobie sprawę, że jakość życia zależy od wielu aspektów, np. od jakości środowiska, bezpieczeństwa materialnego, jakości nabywanych towarów, usług, informacji oraz zachowań osób, z którymi jesteśmy w relacjach. Człowiek w dążeniu do poprawy jakości życia jest zdolny sam kreować korzystne dla siebie zmiany, jak również wykorzystywać te wypracowane już przez innych (Łunarski, 2008).

2. Jakość życia polskiego społeczeństwa

Jakość życia stanowi bardzo ważny element rozwoju społecznego i gospodarczego, dlatego istotna jest wiedza na temat jej kształtowania się, osiągniętego poziomu. Aby było to możliwe, należy przede wszystkim wyodrębnić zasadnicze aspekty jakości życia, a następnie poddać je wnikliwej analizie. W niniejszym

opracowaniu skupiono się na obszarach jakości życia wyodrębnionych przez Główny Urząd Statystyczny, tj. materialne warunki życia; główny rodzaj aktywności – praca; zdrowie; edukacja; czas wolny i relacje społeczne; bezpieczeństwo ekonomiczne i fizyczne; państwo i podstawowe prawa – aktywność obywatelska; jakość środowiska w miejscu zamieszkania; subiektywny dobrobyt. Każdemu z obszarów zostały przyporządkowane adekwatne wskaźniki o charakterze obiektywnym i subiektywnym (będące w stosunku do siebie komplementarne). Należy zaznaczyć, że nie wszystkie ujęte w opracowaniu wskaźniki obliczane są co roku, niekiedy podawane są w odstępach kilkuletnich np. co cztery lata, jak w przypadku informacji pobieranych z wieloaspektowego badania ankietowego gospodarstw domowych „Badanie spójności społecznej”, zrealizowanego przez GUS w 2011 roku, a później w 2015 roku. Wskaźniki obliczane są także w odstępach kilkuletnich ze względów merytorycznych (np. niewielka zmienność zjawiska w krótkim czasie), stąd w tabelach brakuje danych. Celem przeprowadzenia kompleksowej, możliwie najszerszej oceny jakości życia w Polsce za okres badawczy przyjęto lata 2011–2017. Należy jednak zaznaczyć, że część danych jest niekompletna z uwagi – na co wcześniej wskazano – pomiar wskaźników w odstępach kilkuletnich oraz włączanie do analiz z czasem kolejnych wskaźników. Dołożono wszelkich starań, aby prezentowane w artykule dane były możliwie najbardziej aktualne (niektóre dane publikowane są nawet z dwuletnim opóźnieniem w stosunku do wystąpienia badanego zjawiska).

Jak wynika z danych zaprezentowanych w tabeli 1, materialne warunki życia Polaków mające bezpośrednie przełożenie na jakość życia w badanym okresie uległy poprawie. Zaobserwowano coroczny wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego. Szczególnie duży wzrost nastąpił w 2016 roku w stosunku do 2015 roku. Głównym powodem był uruchomiony od 1 kwietnia 2016 roku program Rodzina 500+. Z danych GUS wynika, że świadczenie to stanowiło przeciętnie w gospodarstwach domowych, które je otrzymały, 16,8% dochodów rozporządzalnych na 1 osobę. Nadal jednak (dane Eurostatu za 2016 r.) dochód rozporządzalny w Polsce stanowił jedynie około 70% dochodu rozporządzalnego dla wszystkich państw unijnych oraz 66% strefy euro. W latach 2011–2017 widoczne było także zmniejszenie się zasięgu ubóstwa w Polsce. W 2017 roku znaczącą poprawę zanotowano głównie wśród rodzin z dziećmi, osób z niższym wykształceniem oraz mieszkańców wsi (GUS, 2018b). Powyższe dane przełożyły się na obserwowany wzrost wartości wskaźnika dobrej samooceny budżetu domowego oraz spadek wartości

wskaźnika złej samooceny budżetu domowego. W badanym okresie zaobserwowano także spadek odsetka gospodarstw domowych, które zgłaszały brak pieniędzy na żywność, brak pieniędzy na przynajmniej jeden tydzień wakacji raz w roku oraz brak samochodu z przyczyn finansowych. Można zatem stwierdzić, że sytuacja materialna Polaków w badanym okresie uległa poprawie.

Tabela 1. Obszar jakości życia – materialne warunki życia, dane za lata 2011–2017 (%)

Wskaźnik	2011	2013	2014	2015	2016	2017
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny (zł)	1235	1299	1340	1386	1475	1598
Zasięg ubóstwa skrajnego	.	7,4	7,4	6,5	4,9	4,3
Zasięg ubóstwa wielowymiarowego	4,6	.	3,4	3,4	.	.
Wskaźnik dobrej samooceny budżetu domowego	.	11,4	12,6	13,8	15,3	.
Wskaźnik złej samooceny budżetu domowego	.	36,8	31,7	28,4	25,4	.
Udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem	.	24,9	24,4	24,0	24,2	.
Udział wydatków na utrzymanie mieszkania w wydatkach ogółem	.	20,8	20,1	20,1	19,6	.
Gospodarstwa domowe mieszkające w zbyt dużych mieszkaniach	5,7	.	.	6,2	7,1	7,2
Gospodarstwa domowe mieszkające w zbyt małych mieszkaniach	18,7	.	.	17,7	17,0	17,2
Brak pieniędzy na żywność	9,3	.	.	5,4	.	.
Brak pieniędzy na przynajmniej jeden tydzień wakacji raz w roku	42,9	.	.	37,9	.	.
Brak samochodu z przyczyn finansowych	12,4	.	.	9,2	8,9	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018a).

Pozytywna sytuacja zarysowuje się także w obszarze głównej aktywności – pracy (tab. 2). W analizowanym okresie obserwuje się wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia, spadek stopy bezrobocia (także długotrwałego), wzrost mediany wynagrodzeń oraz mediany świadczeń emerytalnych. Nieco gorzej sytuacja kształtuje się w kwestiach zadowolenia z sytuacji zawodowej oraz odsetka osób zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony oraz pracujących w wydłużonym czasie pracy.

Tabela 2 Obszar jakości życia – główny rodzaj aktywności: praca, dane za lata 2012–2017 (%)

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wskaźnik zatrudnienia	50,2	50,2	51,2	51,9	52,8	53,7
Stopa bezrobocia	10,1	10,3	9,0	7,5	6,2	4,5
Stopa bezrobocia długotrwałego	4,1	3,8	3,3	2,4	1,7	1,5
Młodzież niepracująca i nieuczestnicząca w kształceniu	.	16,4	16,1	14,7	14,9	.
Pracujący w wydłużonym czasie pracy	.	14,4	13,9	13,1	12,6	.
Pracujący na podstawie umowy na czas określony	.	21,1	22,3	28,0	27,5	.
Mediana wynagrodzeń (zł)	3115 (październik)	.	3292 (październik)	.	3511 (październik)	.
Mediana świadczeń emerytalnych (zł)	.	1718 (marzec)	.	1808 (marzec)	1834 (marzec)	1861 (marzec)
Zadowolenie z sytuacji zawodowej	.	70,3	.	59,7	61,9	62,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018a).

Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że największym problemem w obszarze zdrowia jest wzrastający znacząco odsetek osób, które rezygnują z wizyty u lekarza specjalisty zarówno z powodu długiej listy oczekujących, braku skierowania, jak i z powodów finansowych. Jednocześnie zaobserwowano w 2017 roku w stosunku do lat poprzednich nieznaczny wzrost odsetka osób dobrze oceniających swój stan zdrowia.

Tabela 3. Obszar jakości życia – zdrowie, dane za lata 2009*–2017 (%)

Wskaźnik	2009	2013	2014	2015	2016	2017
Osoby o ograniczonej zdolności wykonywania codziennych czynności	.	24,1	24,2	.	22,8	23,0
Wskaźnik dobrej samooceny stanu zdrowia	.	58,4	58,3	.	58,5	60,7
Wskaźnik złej samooceny stanu zdrowia	.	14,2	13,7	.	13,7	12,9
Osoby w wieku 15 lat lub więcej z nadwagą lub otyłością	52,2	.	53,3	.	.	.
Odsetek osób w wieku 15 lat i więcej deklarujących codzienne palenie tytoniu	23,8	.	22,7	.	.	.
Rezygnacja z wizyty u lekarza specjalisty z powodu listy oczekujących, braku skierowania	4,8	.	4,4	.	32,2	.
Rezygnacja z wizyty u lekarza specjalisty z powodów finansowych	3,6	.	3,1	.	18,7	.

* Wyjątkowo wzięto do analizy 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

W obszarze edukacji w badanym okresie należy odnotować wzrost odsetka osób w wieku 16–74 lata regularnie korzystających z komputera oraz internetu. Jest to związane z informatyzacją życia zawodowego i prywatnego, szybko zmieniającą się rzeczywistością technologiczną. W latach 2011–2016 zaobserwowano także nieznaczny wzrost (o 2,4 pp.) odsetka osób powyżej 25. roku życia z wykształceniem wyższym, przy jednoczesnym spadku odsetka osób powyżej 25. roku życia z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Wzrósł również odsetek dzieci w wieku 3–4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym (o 11,9 pp. w 2016 r. w stosunku do 2013 r.). Przedstawione w tabeli 4 dane wskazują na wzrost znaczenia edukacji w Polsce.

Z danych zawartych w tabeli 5 wynika, że Polacy z roku na rok są bardziej usatysfakcjonowani z czasu wolnego i ze sposobu jego spędzania. Zaskakujący jest w obliczu innych danych ujętych w raportach *Diagnozy społecznej* znaczący wzrost odsetka osób mających zaufanie do innych (Czapiński, Panek 2011, 2013, 2015).

Kształtowanie się wartości wskaźników kolejnego obszaru wyodrębnionego w jakości życia pokazuje pozytywne postrzeżenie Polaków kwestii bezpieczeństwa ekonomicznego i fizycznego (tab. 6). Z pewnością jest to bezpośrednio powiązane z poprawiającą się sytuacją Polaków w obszarach „materialne warunki życia” (tab. 1) oraz „główny rodzaj aktywności – praca” (tab. 2).

Tabela 4. Obszar jakości życia – edukacja, dane za lata 2011–2016 (%)

Wskaźnik	2011	2013	2014	2015	2016
Osoby posługujące się językami obcymi	45,0	.	.	45,8	.
Osoby w wieku 16–74 lata korzystające regularnie z komputera	.	64,0	63,5	64,8	69,1
Osoby w wieku 16–74 lata korzystające regularnie z Internetu	.	63,0	63,0	64,8	69,9
Osoby powyżej 25. roku życia z wykształceniem wyższym	.	22,8	23,9	24,5	25,2
Osoby powyżej 25. roku życia z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym	.	17,2	16,5	16,0	15,4
Osoby w wieku 15–64 lata uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu	.	16,0	15,1	14,6	14,2
Dzieci w wieku 3–4 lata objęte wychowaniem przedszkolnym	.	64,2 (2013/2014)	71,6 (2014/2015)	77,3% (2015/2016)	76,1 (2016/2017)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

Tabela 5. Obszar jakości życia – czas wolny i relacje społeczne, dane za lata 2011–2017 (%)

Wskaźnik	2011	2013	2014	2015	2016	2017
Brak czasu wolnego dla siebie	17,2	.	.	18,8	.	.
Satysfakcja z ilości czasu wolnego	61,6	.	.	61,9	63,0	64,3
Satysfakcja ze sposobu spędzania czasu wolnego	60,4	.	.	60,5	63,3	64,2
Wskaźnik izolacji społecznej	8,9	.	.	8,4	.	.
Możliwość uzyskania wsparcia od innych osób	.	94,4	.	.	96,9	96,9
Zaufanie do innych osób	.	43,7	.	78,4	79,8	81,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

Tabela 6. Obszar jakości życia – bezpieczeństwo ekonomiczne i fizyczne, dane za lata 2013–2017 (%)

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017
Brak możliwości pokrycia nieoczekiwanego wydatku	47,3	49,3	.	41,4	38,5
Zaległości w opłatach	9,0	8,5	.	5,9	4,7
Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania	81,5	.	84,0	91,3	91,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

Jakość życia to także kwestie związane z życiem społeczno-politycznym, aktywnością polityczną. W analizowanym okresie obserwowany jest niewielki wzrost zaufania do rządzących, organów administracji publicznej. Frekwencja wyborcza w 2015 roku w stosunku do 2011 roku była większa o 2,1 punktu procentowego (tab. 7). Dopiero w 2019 roku zostaną opublikowane kolejne dane dotyczące poczucia zagrożenia dyskryminacją. Można przypuszczać, obserwując ogólną sytuację geopolityczną, że wartość tego wskaźnika w porównaniu z tą z badania przeprowadzonego w 2015 roku będzie wyższa.

Tabela 7. Obszar jakości życia – państwo i podstawowe prawa, aktywność obywatelska, dane za lata 2011–2017 (%)

Wskaźnik	2011	2013	2014	2015	2016	2017
Zaufanie do sejmu i senatu	.	.	.	25,3	28,2	27,4
Zaufanie do rządu	.	.	.	27,3	30,0	31,1
Zaufanie do władz lokalnych	.	.	.	49,5	58,8	60,7
Zaufanie do sądów	.	.	.	46,7	50,2	46,6
Zaufanie do policji	.	31,4	.	67,3	66,9	66,4
Poczucie zagrożenia dyskryminacją	9,6	.	.	8,2	.	.
Osoby świadczące wolontariat w organizacjach	10,3	.	.	.	8,5	.
Frekwencja w wyborach do Sejmu RP	48,9	.	.	50,9	.	.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

Jakość środowiska w miejscu zamieszkania stanowi kolejny obszar jakości życia. Z danych zebranych w tabeli 8 wynika, że w badanym okresie wystąpił spadek odsetka gospodarstw domowych narażonych na nadmierny hałas. Cieszy także duży (i ciągle rosnący) odsetek osób wyrażających zadowolenie z terenów rekreacyjnych i terenów zielonych. Niestety, w 2017 roku w stosunku do lat poprzednich

wzrósł odsetek gospodarstw domowych narażonych na zanieczyszczenie lub inne problemy środowiskowe w okolicy.

Tabela 8. Obszar jakości życia – jakość środowiska w miejscu zamieszkania, dane za lata 2013–2017 (%)

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017
Narażenie na nadmierny hałas	15,2	14,6	.	13,8	13,6
Narażenie na zanieczyszczenie lub inne problemy środowiskowe w okolicy	11,6	12,2	.	11,6	13,2
Zadowolenie z terenów rekreacyjnych i terenów zielonych	71,0	.	.	73,7	75,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

Tabela 9. Obszar jakości życia – subiektywny dobrobyt, dane za lata 2013–2017 (%)

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017
Zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc	70,6	.	78,4	80,1	81,5
Złożony wskaźnik dobrego samopoczucia	37,0	.	50,2	.	.
Złożony wskaźnik złego samopoczucia	5,5	.	4,5	.	.
Poczucie sensu w życiu	73,3	.	67,0	74,9	78,5
Poczucie optymizmu	.	.	66,5	68,8	71,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2014, 2015, 2016, 2017).

W ramach jakości życia bardzo istotną rolę odgrywa subiektywne poczucie dobrobytu. Na podstawie zebranych w tabeli 9 danych pokazano, że w badanym okresie z roku na rok wzrastało ogólnie rzecz biorąc zadowolenie Polaków z życia, jak również wzrastały wartości złożonego wskaźnika dobrego samopoczucia¹, poczucia sensu w życiu czy poczucia optymizmu.

¹ Odsetek osób w wieku 16 lat i więcej, które w ciągu miesiąca przed badaniem nie doświadczały symptomów złego samopoczucia oraz u których zaobserwowano przynajmniej 5 z 9 symptomów dobrego samopoczucia (tj. przez cały czas lub przez większość dni: czuły się pełne życia; czuły się spokojne i opanowane, czuły, że mają dużo sił i energii do działania; czuły się szczęśliwe oraz nigdy (lub bardzo rzadko): czuły się zdenerwowane, czuły się tak głęboko przygnębione, że nic nie mogło ich podnieść na duchu, czuły się smutne, przybite lub miały chandrę; czuły się wykończone; czuły się zmęczone (GUS, 2017).

Podsumowanie

Jakość życia stanowi jeden z istotniejszych obszarów życia społeczno-gospodarczego. Wysoki poziom jakości życia świadczy zarówno o poczuciu bezpieczeństwa materialnego mieszkańców, stabilności politycznej – istotnej dla spokojnego, bezpiecznego, przewidywalnego funkcjonowania, jak i bezpieczeństwa subiektywnego odczuwanego przez jednostki na wielu płaszczyznach: zaufania, zadowolenia z życia, poczucia sensu życia, optymizmu.

Przedstawione w artykule dane pozwalają sądzić, że poziom jakości życia w Polsce wzrasta. Jest to widoczne praktycznie we wszystkich analizowanych obszarach. Z pewnością najbardziej zauważalny jest wzrost jakości życia w obszarze „materialne warunki życia”, a to za sprawą wprowadzonych przez rząd dodatkowych świadczeń, znacznego zmniejszenia się odsetka osób żyjących w skrajnym ubóstwie. Poprawa koniunktury gospodarczej przyczyniła się do wzrostu wskaźnika zatrudnienia, spadku stopy bezrobocia, co także wpłynęło na odczuwalny wzrost jakości życia Polaków, którzy – jak pokazują dane – odczuwają bezpieczeństwo ekonomiczne i fizyczne.

Polacy są także coraz lepiej wykształceni, w coraz większym zakresie korzystają regularnie z komputera, zasobów internetu. Również z roku na rok są bardziej usatysfakcjonowani z czasu wolnego i ze sposobu jego spędzania. Ich poziom subiektywnego dobrobytu wzrasta. Pozwala to mieć nadzieję, że przełoży się to m.in. na wzrost poziomu szczęścia Polaków. W Światowym Rankingu Szczęścia opracowanym przez grupę niezależnych ekspertów zgromadzonych przy Sustainable Development Solutions Network na lata 2014–2016 Polska uplasowała się na 46. pozycji – na 155 państw (Helliwell, Layard, Sachs, 2017), w rankingu szczęścia 2010–2012 zajęła 51. miejsce (Helliwell, Layard, Sachs, 2013).

Literatura

- Borys, T. (2002). Jakość, jakość życia oraz pojęcia i relacje pochodne. W: W. Ostasiewicz (red.), *Metodologia pomiaru jakości życia* (s. 58–63). Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.
- Borys, T. (2015). Typologia jakości życia i pomiar statystyczny. *Wiadomości Statystyczne*, 7, 1–18.

- Borys, T. Knippschild, R. (red.) (2014). *Jakość życia w obszarze przygranicznym – wzmocnienie ponadgranicznych przepływów dla wspólnego zrównoważonego rozwoju i planowania regionalnego*. Jelenia Góra: Wydawnictwo AD REM.
- Czapiński, J., Panek, T. (red.) (2011). *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.
- Czapiński, J., Panek, T. (red.) (2013). *Diagnoza społeczna 2013. Warunki i jakość życia Polaków*. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.
- Czapiński, J., Panek, T. (red.) (2015). *Diagnoza społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków*. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.
- Dziurowicz-Kozłowska, A. (2002). Wokół pojęcia jakości życia. *Psychologia Jakości Życia* 2002, 1, 77–99.
- Eurostat (2018). *Eurostat. Your key to European statistics*. Pobrane z: www.ec.europa.eu/eurostat (10.02.2018).
- GUS (2012). *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2013). *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2014). *Jakość życia w Polsce*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2015). *Jakość życia w Polsce*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2016). *Jakość życia w Polsce*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2017). *Jakość życia w Polsce*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2018a). *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2018b). *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r. Informacje sygnałowe*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Helliwell, J.F., Layard R., Sachs J. (red.) (2013). *World Happiness Report 2013*. New York: UN Sustainable Development Solutions Network.
- Helliwell, J., Layard, R., Sachs, J. (red.) (2017). *World Happiness Report 2017*. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Kolman, R. (2000). Zespoły badawcze jakości życia. *Problemy Jakości*, 2, 2–5.
- Łunarski, J. (2008). *Zarządzanie jakością. Standardy i zasady*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowo-Techniczne.
- Mroczo, F. (2012). *Zarządzanie jakością*. Wałbrzych: Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości.

- Petelewicz, M., Drabowicz T. (2016). *Jakość życia – globalnie i lokalnie. Pomiar i wizualizacja*. Łódź: Katedra Socjologii Ogólnej Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytet Łódzki.
- Rutkowski, J. (1987). *Jakość życia. Koncepcja i projekt badania*. Z Prac Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych, 162. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Sęk, W. (1993). Jakość życia a zdrowie. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 2, 110–117.
- Theofilou, P. (2013). Quality of Life: Definition and Measurement. *Europe's Journal of Psychology*, 1 (9), 150–162.
- Trzebiatowski, J. (2011). Jakość życia w perspektywie nauk społecznych i medycznych – systematyzacja ujęć definicyjnych. *Hygeia Public Health*, 1 (46), 25–31.
- Wnuk, M., Marcinkowski, J.T. (2012). Jakość życia jako pojęcie pluralistyczne o charakterze interdyscyplinarnym. *Problemy Higieny i Epidemiologii*, 1 (93), 21–26.

POLISH REALITIES OF LIFE QUALITY

Abstract

The aim of this article is to judge the life quality of Polish society. The order of the study is subordinated to its realisation. In the first part you can find the theoretical aspects of life quality which is based on critical analysis of literature. The second part shows the judgment of the Polish people life quality. The data from Main Statistic State has been used.

Translated by Agnieszka Mazur

Keywords: quality of life, Polish society

JEL codes: D19, I39

Cytowanie

Mazur-Wierzbicka, E. (2018). Polskie realia jakości życia. *Studia i Prace WNEiZ US*, 51/2, 221–234. DOI: 10.18276/sip.2018.51/2-19.